

Als de geest het laat afweten

30/08/2014

Volmacht, bewindvoerder, plaatsvervangende schenking... Heeft u een dementerende ouder, echtgenoot of suikertante, dan klinken deze termen bekend in de oren. Vanaf 1 september steekt de regelgeving in een nieuw kleedje. Dirk Coveliers, directeur Estate Planning bij Petercam Private Banking, overloopt vier manieren om de geldzaken van uw familielid te behartigen. Frida Deceunynck

Dirk Huyghe

1. Via een volmacht

In een vroeg stadium van de ziekte zijn volmachten de oplossing bij uitstek. Via een volmacht kunnen stresserende klussen, zoals het regelen van de bankzaken, het innen van huurgelden of de verkoop van een onroerend goed, worden doorgegeven aan een vertrouwenspersoon. Zo'n volmacht kan algemeen zijn (bijvoorbeeld om alle administratieve en fiscale zaken te regelen) of specifiek (om één enkele verrichting te doen, zoals een schenking of de verkoop van een eigendom). 'Het is belangrijk om duidelijk op papier te zetten wat er precies onder de volmacht valt', adviseert Coveliers. 'Dit kan onderhands, met een document dat ondertekend wordt door de lasthebber en de

voordeel dat de notaris objectief kan vaststellen of de lasthebber nog voldoende helder van geest is om de volmacht uit vrije wil te geven.'

Wat is nieuw?

Volmachten gegeven vanaf 1 september kunt u laten registreren bij de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (KFBN). Door de registratie kan de volmacht doorlopen als er een bewindvoerder wordt aangesteld of als de lastgever de uitvoering ervan niet meer kan controleren. Ook gewone bankvolmachten kunt u laten registreren bij de KFBN.

2. Met een voorzorgsvolmacht

Gezonde mensen die nog geen tekenen van dementie vertonen, kunnen via een volmacht al op voorhand een aantal regelingen voorzien. Zo'n voorzorgsvolmacht kan vergeleken worden met een levenstestament, dat in Nederland opmars maakt. 'Let wel op', waarschuwt Coveliers. 'In een voorzorgsvolmacht kunt u alleen schikkingen treffen die betrekking hebben op uw vermogen (bijvoorbeeld rond schenkingen) en niet op uw persoon (euthanasie). U kunt er bijvoorbeeld iemand in aanduiden om uw vermogen te beheren of uw huis te verkopen als u niet meer zelfstandig kunt wonen. Aansluitend kunt u daarin ook de principes schetsen die gerespecteerd moeten worden bij de uitvoering van de volmacht. Zo kunt u bijvoorbeeld aangeven dat de gelijkheid tussen uw kinderen altijd moet worden gerespecteerd of dat u altijd voldoende reserve moet overhouden om in uw eigen noden te voorzien.'

Wat is nieuw?

Vanaf 1 september kunt u een voorzorgsvolmacht laten registreren bij de KFBN. Een variant daarop is de voorkeurverklaring. Daarin kunt aangeven wie er als bewindvoerder of vertrouwenspersoon moet worden aangesteld als u juridisch onbekwaam wordt verklaard.

3. Door de aanstelling van een bewindvoerder

Wordt de dementie erger, dan kan het aangewezen zijn om de stap naar de vrederechter te zetten en de persoon in kwestie juridisch onbekwaam te laten verklaren. Gaat de vrederechter in op die vraag dan wordt er een bewindvoerder aangesteld om bepaalde taken over te nemen of bijstand te verlenen. Iedereen kan het initiatief nemen om een bewindvoerder te laten aanstellen. Dat kunnen bijvoorbeeld ook ongeruste burens of een vriend des huizes zijn. Hiervoor is wel een uitgebreid medisch verslag vereist.

witverhaal. Door de aanstelling van een bewindvoerder verloren onbekwamen hun handelingsbekwaamheid meteen volledig', legt Coveliers uit. 'Door de nieuwe wet wordt dat maatwerk. De vrederechter moet zich baseren op een uitgebreide medische verklaring en moet aan de hand van een gestandaardiseerde lijst van 36 persoonlijke en zakelijke handelingen de toestand van de persoon in kwestie evalueren. Op basis daarvan beslist de vrederechter bij welke taken de bewindvoerder een rol te spelen heeft. De vrederechter moet daarbij ook rekening houden met de taken die worden uitgevoerd door de familie, bijvoorbeeld via een volmacht, of door het sociale netwerk en bevoegde sociale diensten. Om de twee jaar moet dat geëvalueerd worden.'

4. Via een plaatsvervangende schenking

Families met een dementerende ouder of echtgenoot willen vaak nog schenkingen uitvoeren om de successierechten op de nalatenschap te verminderen. Om rechtsgeldig te kunnen schenken, moet de schenker echter helder van geest zijn. 'Daarom doen dementerenden dat best in het begin van de ziekte', adviseert Coveliers. 'Dan hebben ze meestal nog voldoende heldere momenten. Daarna wordt het een stuk moeilijker. Als de schenker reeds onbekwaam werd verklaard, moet de vrederechter nagaan of de persoon in kwestie nog wilsgeschikt is om te schenken. Oordeelt de vrederechter dat dit niet het geval is, dan kan de bewindvoerder eventueel nog wel een plaatsvervangende schenking doen. Een meerderheid van de vrederechters en notarissen staat hier echter weigerachtig tegenover.'

Wat is nieuw?

De plaatsvervangende schenking wordt uitdrukkelijk als mogelijkheid voorzien in de nieuwe wet. Dat zal er wellicht toe leiden dat meer vrederechters voortaan een plaatsvervangende schenking zullen toestaan. Noteer bovendien dat het mogelijk is om de wil tot schenken al vooraf te kennen te geven via een geregistreerde verzorgingsvolmacht of in een andere persoonlijke notitie.